

УДК 615:378.14

*Бобирьов В.М., Колот КГ., Торонченко О.М., Капустник Ю.О., Чикор Т.О.,
Луценко Р.В., Сидоренко А.Г., Хміль О.В., Рябушко М.М.*

АНАЛІЗ ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ ФАРМАКОЛОГІЇ У КРЕДИТНО- МОДУЛЬНІЙ СИСТЕМІ НАВЧАННЯ

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

У статті «Аналіз досвіду викладання фармакології у кредитно-модульній системі навчання» йдеться про те, що кредитно-модульна система є новою технологією опанування знань студентами, в основі якої знаходиться концепція розвитку пізнавальної активності студентів. При вивченні фармакології ця система зумовлює регулярне відвідування занять і систематичне засвоєння студентами великих об'ємів інформації з мінімальним психоемоційним навантаженням. Для раціонального та ефективного засвоєння матеріалу трьох модулів з фармакології студентам пропонуються методичні вказівки, підготовлені за єдиною стандартизованою структурою, за якою навчальний матеріал практичних занять повторюється в модульних контролях і відповідає програмним матеріалам та матеріалам ліцензійного тестування. Це оптимізує навчання студентів і сприяє раціональному плануванню їх діяльності в часі.

В статье «Анализ опыта преподавания фармакологии в кредитно-модульной системе обучения» говорится, что кредитно-модульная система является новой технологией освоения знаний студентами, в основе которой лежит концепция развития познавательной активности студентов. При изучении фармакологии эта система обуславливает регулярное посещение занятий и систематическое усвоение студентами больших объемов информации с минимальной психоэмоциональной нагрузкой. Для рационального и эффективного усвоения материала трех модулей по фармакологии студентам предлагаются методические указания, подготовленные по единой стандартизированной структуре, по которой учебный материал практических занятий повторяется в модульных контролях и соответствует программным материалам и материалам лицензионного тестирования. Это оптимизирует обучение студентов и способствует рациональному планированию их деятельности во времени.

Article "Analysis of the studding of pharmacology in the credit modular system of education" is devoted to credit-modular system, which is new technology of mastering knowledge by students. This system is based on conception of maturity of congestive activity of students During studding of pharmacology, it leads to regular attendance and systematic mustering by students large amount of information with minimal psycho-emotional stress. It was prepared operating-instructions for rational and effective studding by students in accordance with three modules in pharmacology. They are created with help single standardized structure. Educational material for practical classes was used in modular controls and rallied around the program material of license testing.

Ключові слова: нова технологія навчання, структуровані методичні вказівки, чітке планування діяльності студента в часі, систематизація набутих знань.

Ключевые слова: новая технология обучения, структурированные методические указания, чёткое планирование деятельности студентов во времени, систематизация приобретённых знаний.

Key words: pharmacology, studding, credit-modular system, standardized structure, psycho-emotional stress.

Вступ. Розвиток України та її перспективи в майбутньому на вступ до ЄС визначаються в загальному контексті Європейської інтеграції з орієнтацією на цінності світової культури, демократичний парламентаризм, права людини, свободу пересування, свободу здобуття освіти тощо. Україна – європейська країна, а тому її освіта має інтегруватися в єдиний європейський простір відповідно до потреб населення, суспільства та економіки (5,8). На даному етапі Україна вже долучилася до Болонського процесу, який спрямований на перетворення Європи на найбільш конкурентноспроможний і розвинений освітній простір у світі.

Головна мета діяльності вищого медичного навчального закладу – забезпечити високий рівень медичного обслуговування та покращити стан здоров'я населення України.

Зміни в організації підготовки майбутніх лікарів спрямовані на формування нового типу відносин між викладачем і студентом, нові технології опанування знань, прозорість навчального процесу (8). Особливостями навчання та виховання Студентів медичного профілю є формування творчої особистості, здатної до самоактуалізації, самореалізації в лікарській справі, яка, поряд з відповідним рівнем професійної підготовки, потребує високих морально-духовних якостей, розуміння етичних, культурних, теологічних, соціальних цінностей. Важливим завданням вищої медичної школи є формування у студента-медика клінічного мислення, починаючи з теоретичних дисциплін, забезпечення високого рівня оволодіння практичними навичками, мотивування на постійне підвищення кваліфікації та безперервність освіти (8).

Основна частина. Одним із шляхів ліквідації у студентів розриву між знаннями, уміннями та навичками є введення кредитно-модульної системи навчання, сутність якої полягає у спробі відходу від репродуктивних методів, переході до самостійної творчої навчальної роботи студентів. В основу змісту програми за модульним навчанням покладено концепцію розвитку пізнавальної активності студентів. Запровадження кредитно-модульної системи навчання студентів медичного факультету на кафедрі експериментальної фармакології призвело до більш систематичної роботи студентів впродовж семестру регулярного відвідування занять, своєчасного відпрацювання пропущеного матеріалу. Надання студенту можливості отримати підсумкову оцінку без складання екзамену зменшує психологічне та фізичне навантаження студентів під час сесій, створює позитивний морально-

психологічний клімат в академічних групах, на факультетах, формує у студентів переконання в об'єктивному підході до оцінювання знань.

Підвищення якості навчання за рахунок оптимізації засобів і форм організації самостійної роботи студентів дозволяє стимулювати пізнавальну активність і самостійність майбутніх лікарів. Професійне зростання лікаря як фахівця, його соціальна затребуваність як ніколи залежить від уміння вчасно і самостійно прийняти правильне рішення стосовно діагностики і лікування хворого, вирішити нестандартне завдання, від здатності до планування і прогнозування результатів своїх самостійних дій. Враховуючи, що при вивченні курсу експериментальної фармакології позааудиторно студенти самостійно опановують великий об'єм інформації, на кафедрі розроблені і видані в 2008 р. та перевидані з доповненнями в 2010р. науково обґрунтовані методичні вказівки до трьох модулів та навчальний посібник з медичної рецептури щодо оптимізації навчання студентів (24,6).

Для формування клінічного мислення до кожного лабораторного заняття студентам-медикам пропонуються завдання для самостійної роботи студентів, що включають виписування рецептів і проведення їх фармакотерапевтичного аналізу (указівка фармналежності, показань до застосувань та побічних ефектів), також інформаційне заповнення таблиць, вирішення ситуаційних задач та 20 тестів ліцензійного типу з однією відповіддю.

Незважаючи на певні матеріальні труднощі у забезпеченні необхідного навчального матеріалу, актуальним і особливо важливим залишається самостійне аудиторне проведення фармакологічного експерименту з формулюванням відповідних висновків (6). Наприклад:

1. Виявлення дії таніну на слизову оболонку порожнини рота. Студенти полощуть порожнину рота 2% розчином таніну. Відмічають характер дії речовини на слизову оболонку та можливості застосування цієї дії в медичній практиці.

2. Дослідження адсорбційних властивостей вугілля активованого.

Налити у пробірку 10 мл 0,1% розчин метиленового синього і додати 0,2 г вугілля активованого. Струшувати: протягом 2-3 хв., далі профільтрувати і відмітити значення адсорбційних властивостей вугілля активованого.

Результати цієї діяльності подають нову інформацію, яку студент одержує в процесі проведення визначеного практичного експерименту.

Варто зазначити, що переважна більшість традиційно освоєваних методів самостійної навчальної діяльності (здобута лексичних навичок аудіювання і конспектування, оволодіння стилістикою наукової мови, умінням використовувати доступні бібліотечні ресурси, знаходити інформацію за допомогою автоматизованих систем та інформаційних мереж та ін.) зорієнтовані на розвиток здатності одержувати необхідні дані з готових джерел, активізувати пізнавальну діяльність у ланці «інформація – знання» (тобто, діяльність «для себе»). Це, безумовно, важливо, але для умов інформаційного суспільства зовсім недостатньо (1). Важливо показати студентам, що готовність до безперервного пошуку нового, актуального

знання, до грамотного здійснення інформаційних процесів (пошуку, зберігання, переробки) – одна з основ професійної компетенцій наукового медичного співробітника, так і сучасного практичного лікаря, що визначає успішність особистісного зростання і соціальну затребуваність.

Велике інформаційне навантаження під час навчання у вузі потребує від студента адекватного мотиваційного та емоційного відношення, уміння грамотно та раціонально розподілити власний час. Саме кредитно-модульна система навчання, створює умови для раціонального ефективного засвоєння матеріалу протягом усього періоду навчання (7). Порядок проведення поточного контролю та система оцінювання знань студентів спрямовує студента до чіткого планування діяльності в часі, виховує організованість, дозволяє систематизувати набуті знання. Для своєчасного відпрацювання пропущених занять та недостатньо засвоєних тем на кафедрі створена система індивідуальних консультацій для різних категорій студентів та технічна база, яка включає консультації та самостійну роботу студентів в тематичних учбових кімнатах, використання комп'ютерного класу для тренажних та контрольних тестувань, трьох прозиркоскопів, двох слайдпроекторів, відеодвійки та комплекту мультимедійного проектування.

Висновок. Усвідомлюючи беззаперечні переваги і необхідність кредитно-модульної системи навчання, ми розуміємо що її впровадження не є достатньою умовою успіху на шляху приєднання української освіти до загальноєвропейської. До реального підвищення якості освіти необхідно не тільки використовувати нові форми навчання, але і пропонувати, зберіг*⁰¹ і розвивати свої традиційні напрями філософії освіти, які базуються на вихованні раціональної особистості з розвинути! інтелектом, глибокими базовими знаннями.

Література

1. Біда О. А., Савченко О.П. Організація самостійної роботи студентів в умовах кредитно-модульної системи і / Витоки педагогічної майстерності: Збірник наукових праць. - Випуск 6. - Полтава, 2009. - С. 233-235.

2. Дев'яткіна Т.О., Колот Е.Г., Луценко Р.В. Медична рецептура. Навчальний посібник, 2-е вид. перероб. і доп. 140 с. ISBN 966-573-014 2 ЦМК м. Київ

3. Дев'яткіна Т.О., Колот Е.Г., Чикор Т.О., Сидоренко А.Г. Фармакологія засобів, що впливають на функцію органів та систем. Гормональні, вітамінні, протизапальні, протиалергічні, імунотропні та ферментні лікарські засоби. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів при підготовці до Модуля 2. Полтава, "Астра", 2008 р. – 92 с.

4. Дев'яткіна Т.О., Колот Е.Г., Чечотіна СЮ. Фармакологія протимікробних, противірусних, протигрибкових, протипаразитарних, протипухлинних лікарських засобів. Препарати кислот, лугів та солей лужноземельних металів. Принципи лікування гострих отруєнь. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів при підготовці до Модуля 3. Полтава, "Астра", 2009 р. - 72 с.

5. Каменюк І., Корсак К. Рух Європи до суспільства знань, Болонський процес і Україна // Вища освіта України. - 2004. -№3. – С. 22-28.

6. Колот Е.Г. Загальна фармакологія. Лікарська рецептура. Фармакологія засобів, що впливають на нервову систему. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів при підготовці до Модуля 1. Полтава, "Астроя", 2-е вид. перероб. і доп. – 2010 р. – 120 с.

7. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах. - Київ, 2006. – 80 с.

8. Левочко М.Т. Кредитно-модульна система навчання – основна вимога Болонського процесу / Матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару "Педагогічна майстерність керівника освітнього закладу: теорія і практика" (м. Полтава, 26-27 квітня 2007 р.). - Полтава: Астроя, 2007. - С. 144-147.

9. Федченко С.Н. Использование современных технологий, система контроля и коррекции знаний студентов в контексте Болонского процесса // Клін. та експерим. патол. - 2006. - Т. V, № 1. - С.25-27.